

W coraz bardziej połączonym i zglobalizowanym świecie, gdzie nierówności i niesprawiedliwości społeczne stają się coraz bardziej widoczne, Kościół katolicki pozostaje mocnym i wyraźnym głosem w obronie ludzkiej godności i promocji sprawiedliwości społecznej. Na przestrzeni swojej historii Kościół wypracował rozbudowany zbiór nauk na temat kwestii społecznych, które zachęcają nas do refleksji nad naszą odpowiedzialnością, nie tylko jako jednostek, ale także jako globalnej wspólnoty. W tym artykule przeanalizujemy, jak sprawiedliwość społeczna jest spleciona z wiarą katolicką i jak nauczanie Kościoła prowadzi nas w nowoczesnym świecie.

Czym jest sprawiedliwość społeczna według Kościoła?

Sprawiedliwość społeczna to jeden z fundamentalnych filarów Katolickiej Nauki Społecznej, zbioru zasad rozwijanych przez wieki w wyniku teologicznej refleksji i Magisterium. Dla Kościoła sprawiedliwość społeczna nie jest tylko abstrakcyjnym czy politycznym pojęciem, ale moralnym wymogiem zakorzenionym w wewnętrznej godności każdego człowieka.

Papież Franciszek, jeden z najbardziej wyrazistych liderów w kwestiach sprawiedliwości społecznej w ostatnich latach, nieustannie przypomina nam, że „nie może być prawdziwego pokoju ani autentycznego rozwoju bez sprawiedliwości społecznej”. Sprawiedliwość społeczna, z perspektywy katolickiej, dąży do zapewnienia każdemu człowiekowi dostępu do materialnych, duchowych i społecznych dóbr potrzebnych do godnego życia. Obejmuje to dostęp do edukacji, pracy, opieki zdrowotnej, mieszkania oraz pełnego udziału w życiu wspólnoty.

Ale skąd bierze się troska Kościoła o sprawiedliwość społeczną?

Biblijne fundamenty sprawiedliwości społecznej

Korzenie katolickiego nauczania o sprawiedliwości społecznej znajdują się w Piśmie Świętym. W Starym Testamencie widzimy, jak prorocy wzywają do sprawiedliwości, domagając się, aby możni nie uciskali słabych, aby prawa sierot i wdów były szanowane, i aby okazywano miłosierdzie najsłabszym. „Uczcie się czynić dobrze, szukajcie sprawiedliwości, wspierajcie uciśnionego, oddajcie słuszość sierocie, brońcie wdowy” (Iz 1,17). Te prorocze przesłania odzwierciedlają Bożą troskę o tych, którzy cierpią z powodu niesprawiedliwości.

Jezus kontynuował tę prorocką tradycję w swoim posługiwaniu. W swoim inauguracyjnym przemówieniu w synagodze w Nazarecie zacytował proroka Izajasza: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom

głosił wolność, a niewidomym przejrzenie; abym uciśnionych odsyłał wolnymi” (Łk 4,18). Królestwo Boże, jak głosił Jezus, jest królestwem sprawiedliwości, pokoju i miłości, a Jego misją było ogłoszenie i uobecnienie tego Królestwa na ziemi.

Katolicka Nauka Społeczna i nowoczesność

Katolicka Nauka Społeczna zaczęła przybierać bardziej systematyczną formę w czasach nowożytnych dzięki encyklice **Rerum Novarum** papieża Leona XIII z 1891 roku, która stanowiła punkt zwrotny w nauczaniu społecznym Kościoła. Dokument ten poruszał rosnące nierówności i napięcia społeczne wywołane rewolucją przemysłową, broniąc praw pracowników, prawa do godziwego wynagrodzenia i do godnych warunków pracy, jednocześnie potępiając zarówno dziki kapitalizm, jak i rewolucyjny socjalizm.

Od tego czasu Kościół kontynuuje rozwijanie swojej nauki społecznej w odpowiedzi na zmiany społeczne, gospodarcze i polityczne na świecie. Dokumenty takie jak **Quadragesimo Anno** Piusa XI, **Populorum Progressio** Pawła VI, **Centesimus Annus** Jana Pawła II oraz, bardziej współcześnie, **Laudato Si'** papieża Franciszka, wzbogaciły i zaktualizowały podejście Kościoła do sprawiedliwości społecznej.

Każdy z tych tekstów podkreśla zasadę **dobra wspólnego**, czyli ideę, że społeczeństwo powinno być zorganizowane w taki sposób, aby wszyscy jego członkowie, a szczególnie najślabi, mogli się rozwijać. Zasada pomocniczości, która mówi, że decyzje powinny być podejmowane na najniższym możliwym poziomie, jak najbliżej osób, których dotyczą, oraz zasada solidarności, która wzywa nas do odpowiedzialnego działania na rzecz innych, są kluczowe do zrozumienia nauczania Kościoła na temat sprawiedliwości społecznej.

Sprawiedliwość społeczna w XXI wieku: współczesne wyzwania

W XXI wieku sprawiedliwość społeczna pozostaje jednym z największych wyzwań, przed którymi stoimy jako ludzkość. Kryzysy gospodarcze, zmiany klimatyczne, masowe migracje, skrajne ubóstwo, rasizm i wykluczenie społeczne to niektóre z problemów wymagających pilnej odpowiedzi.

Globalna gospodarka i nierówności

Papież Franciszek szczególnie ostro krytykował globalny system gospodarczy, który określił jako „system, który zabija”. W swojej encyklice **Evangelii Gaudium** ostrzega przed

niebezpieczeństwami gospodarki wykluczenia, w której wartość człowieka mierzona jest jego zdolnością do produkcji i konsumpcji. Ta „gospodarka odrzucenia”, jak ją nazywa, jest jedną z głównych przyczyn ubóstwa i nierówności na świecie.

W odpowiedzi na to Kościół wzywa do stworzenia gospodarki służącej człowiekowi, a nie odwrotnie. Oznacza to głęboką restrukturyzację systemów gospodarczych i politycznych, aby promowały one inkluzję i sprawiedliwość, zwłaszcza dla najuboższych.

Ochrona stworzenia

Pojęcie sprawiedliwości społecznej zostało rozszerzone przez papieża Franciszka, aby objąć **ekologię integralną**. W encyklice **Laudato Si'** Franciszek zaprasza nas do traktowania troski o stworzenie jako kwestii sprawiedliwości społecznej. Ci, którzy najbardziej cierpią z powodu degradacji środowiska, to często ubodzy i marginalizowani, mający najmniejsze zasoby, aby przystosować się do zmian klimatycznych lub uzyskać dostęp do czystej wody. Dlatego dbanie o ziemię oznacza także dbanie o najsłabszych.

To wezwanie do ekologii integralnej jest szczególnie aktualne w obliczu kryzysu klimatycznego, który zagraża nie tylko przyrodzie, ale i samemu życiu. Franciszek podkreśla, że musimy przyjąć holistyczne podejście, które łączy sprawiedliwość społeczną, etykę środowiskową i zrównoważony rozwój.

Migracje i prawa człowieka

Kolejnym pilnym wyzwaniem dla sprawiedliwości społecznej jest sytuacja migrantów i uchodźców. Kościół zawsze bronił praw migrantów, przypominając, że godność człowieka nie zależy od narodowości ani statusu prawnego. W swoim przesłaniu na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy, papież Franciszek podkreślił potrzebę przyjęcia, ochrony, promocji i integracji migrantów i uchodźców.

Zjawisko migracji, wywołane głównie przez wojny, ubóstwo i zmiany klimatyczne, jest rzeczywistością, na którą Kościół odpowiada wezwaniem do współczucia i konkretnych działań. To podejście opiera się na przekonaniu, że wszyscy jesteśmy braćmi i siostrami w Chrystusie, a nasza podstawowa odpowiedzialność to troska o tych, którzy cierpią.

Co możemy zrobić?

Jako katolicy i obywatele świata jesteśmy wezwani do aktywnego działania na rzecz sprawiedliwości społecznej. Możemy zacząć od małych działań w naszych społecznościach, na

przykład poprzez wolontariat w organizacjach pomagających potrzebującym, ale także poprzez wspieranie systemowych zmian promujących dobro wspólne. Aktywny udział w życiu politycznym, popieranie polityk chroniących najsłabszych i zaangażowanie w ochronę stworzenia to konkretne sposoby, w jakie możemy żyć naszą wiarą we współczesnym świecie.

Sprawiedliwość społeczna nie jest opcjonalnym dodatkiem do wiary chrześcijańskiej, ale integralną częścią tego, co oznacza podążanie za Chrystusem. Jak przypomina nam papież Franciszek: „Polityka, tak pogardzana, jest jedną z najwyższych form miłości, ponieważ szuka dobra wspólnego”. Nie oznacza to, że wszyscy musimy stać się politykami, ale że każdy z nas jest wezwany do wzięcia odpowiedzialności za dobro naszych braci i sióstr.

W świecie, w którym niesprawiedliwość często wydaje się przytłaczająca, Kościół oferuje nam wizję nadziei. Przypomina nam, że Królestwo Boże jest królestwem sprawiedliwości, i choć nie zobaczymy go w pełni w tym życiu, jesteśmy wezwani do pracy nad tym, by było obecne tu i teraz.

Zakończenie

Sprawiedliwość społeczna jest nakazem naszej katolickiej wiary, zakorzenionym w Ewangelii i rozwijanym przez wieki nauczania Kościoła. Wyzwania XXI wieku są ogromne, ale dzięki wskazówkom Katolickiej Nauki Społecznej i naśladować Chrystusa, możemy być światłem w ciemności. Kontynuujmy budowę bardziej sprawiedliwego świata, w którym każdy człowiek będzie traktowany z godnością, na jaką zasługuje jako dziecko Boże.